

Mindre meddelelser

Andelen af mørkfarvede Mallebukker *Fulmarus glacialis* i den færøske ynglebstand

Det er velkendt, at Mallebukken optræder i såvel lyse som mørke faser. Skønt arten undertiden omtales som værende dimorf, er der tale om en kontinuert variation fra lyse »mågefårvede« til helt mørkegrå former. I sin meget grundige monografi inddelte J. Fisher (The Fulmar, Collins, London 1952) Mallebukkerne i fire farveklasser: LL, L, D og DD (regnet fra de lyseste til de mørkeste), med nødvendigvis ret arbitrære grænser. Denne opdeling bruges stadig i vid udstrækning.

I den sydlige, boreale del af det nordatlantiske udbredelsesområde er Mallebukkerne overvejende hvide (LL). Farvede fugle (L, D og DD) er sjældne overalt i området (J.A. van Franeker & J. Wattel, Ardea 70: 31-44, 1982), men kvantitative angivelser er sparsomme. Fisher (1952) citerer en angivelse fra Grimsey, Island, august 1847 (!), hvor der konstateredes 3 mørke (formentlig D eller DD) blandt i alt 3-4000 unge Mallebukker; J.A. van Franeker (in litt.) angiver mindre end 0,5% farvede fugle blandt Mallebukkerne på St. Kilda 1982.

Situationen på Færøerne

Farvede Mallebukker er ikke ukendte på Færøerne, men hyppigheden synes at variere mellem forskellige dele af øgruppen. Jeg har talt med fuglefængere og andre med intimt kendskab til fuglelivet på de fleste øer i områderne A og C (Fig. 1; oplysninger fra område B savnes desværre). Fra område A er der negative rapporter fra Mykines, Vágar, Koltur, Skúvoy og St. Dimun, mens der fra Suduroy er angivet i alt 2 farvede fugle (en rugende ved Nes 1982, en unge fanget på vandet). Fra område C derimod er alle rapporter (Nólsoy, Fugloy) positive; det er det almindelige indtryk, at hyppigheden af farvede Mallebukker er størst omkring Fugloy.

På Færøerne fanges mallebukunger i stort tal til spisebrug. De fanges på vandet med ketcher fra sidst i august til midt i september, idet de fede mallebukunger lige efter udflyvningen har svært ved at lette, især i roligt vejr. Dette har givet mig lejlighed til at undersøge et stort antal unge Mallebukker i hånden, i 1982 ca 1900, i 1983 2199 og i 1984 1533 stk., alle

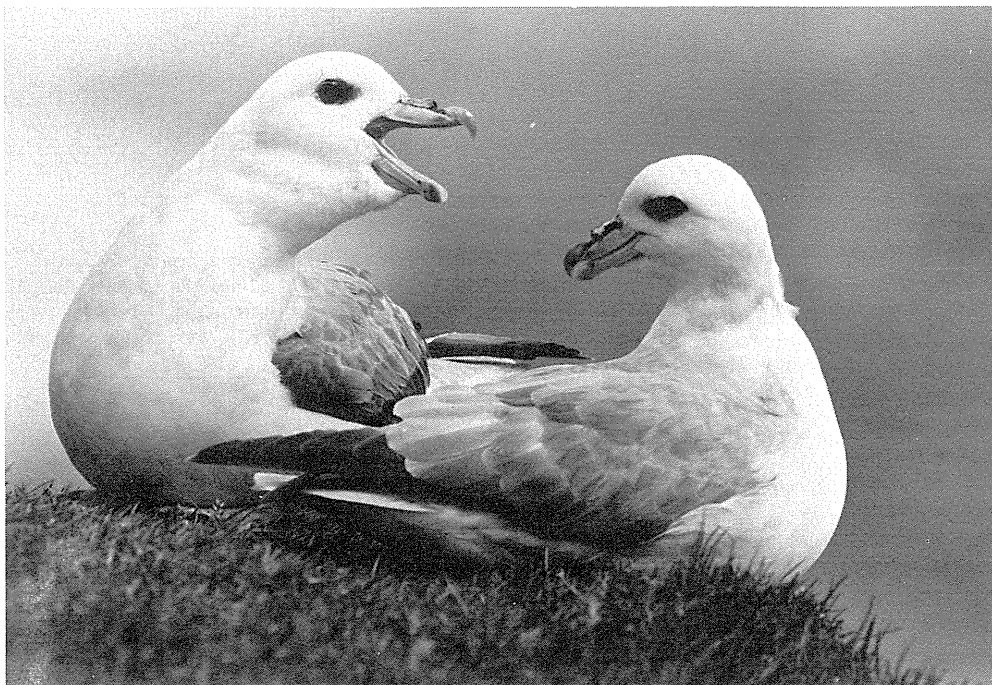

Foto: Finn Olesen.

fra område C. Heraf var henholdsvis 3, 2 og 2 farvede, resten hvide. Af de farvede var én (fra 1984) af type L, resten af type D, men på grænsen til L (de to fra 1983 er undersøgt af J. A. van Franeker, der bekræfter bestemmelsen). Andelen af farvede Mallebukker i område C synes således at ligge omkring 1% eller måske lidt højere, idet de mørke mallebukker er sværere at se på vandet.

Fra 1984 har jeg fået meddelt nogle tal, der bekræfter en tiltagende hyppighed af farvede Mallebukker fra S mod N/NØ på Færøerne: 2 af ca 600 fra Fugloy/Svinoy, men ingen blandt godt 1000 fra Suduroy.

Diskussion

Fisher (1952) antog, at andelen af farvede Mallebukker voksede fra Storbritannien over Færøerne til Island. Tilgængelige data til støtte herfor er sparsomme, men nærværende undersøgelse synes at bekræfte formodningen. Dette ville være det forventelige mønster, hvis tilstedeværelsen af farvede Mallebukker i den boreale del af Nordatlanten skyldes et svagt »genflow« nordfra, det vil sige en beskedent indvandring af fugle af arktisk oprindelse. Om fordelingen på Færøerne, med et tilsyneladende spredningscenter ved Fugloy, er et eksempel på samme fænomen i mindre skala, eller om økologiske forhold spiller ind, er uvist.

Summary: The proportion of dark-phased birds in the Faeroese Fulmar population

Altogether 7 of c. 5600 newly fledged Fulmars, taken for food in the Faeroes, belonged to colour class D (sensu J. Fisher, *The Fulmar*, Collins, London 1952). The rest was LL birds. The true proportion of D birds may be slightly higher, because dark Fulmars resting on the sea are more likely to be overlooked than light ones. The examined birds were all taken in area C (Fig. 1), and local fowling confirm that coloured Fulmars occur sparsely but regularly; they appear to be most common at Fugloy, at the Northeast corner of

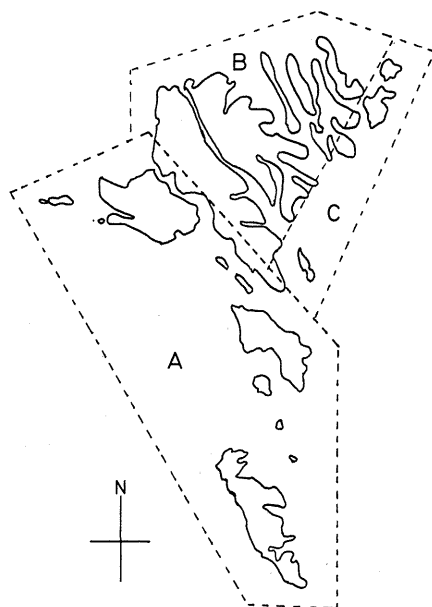

Fig. 1. Færøerne med de i teksten omtalte delområder: A, med ingen eller næsten ingen farvede Mallebukker; B, hvorfra oplysninger savnes; og C, med ca. 1% mørkfarvede Mallebukker. *The Faeroes. In subarea A, (almost) none of the Fulmars are coloured, whereas in subarea C at least 1% are. Information is missing from subarea B.*

the group. Contrarily, reports from area A are all negative, with two coloured birds from Suduroy as the sole exception. No information is available from area B.

Jens-Kjeld Jensen
3815 Nólsoy
Færøerne

Husskade *Pica pica* med oksehakker-manerer

Et par indlæg (D. Wilkinson hhv. P. Oliver) og en redaktionel kommentar i *Brit. Birds* 78(1985), pp. 49-50, omtaler Husskader, der opholder sig på kvæg og andre store pattedyr og her tilsyneladende søger føde (insekter, parasitter) og måske salt fra indtørret sved. Jeg har selv gjort en iagttagelse af samme art. Det skete fra motorvejen ved Mâcon, Midtfrankrig, hvor jeg 24. september 1981 så en Husskade, der hoppede og gik omkring på nakken og hovedet af et stykke liggende Hereford-kvæg og bl.a. pillede dyret bag øret.

En sådan adfærd kendes hos en del andre fuglearter, specielt jo oksehakkerne *Buphagus* spp., der har fået navnet af samme grund. Hvad Husskaden angår er denne adfærd velkendt i Nordamerika, og fuglene angives her at kunne gøre nogen skade ved at hakke i sår på dyrene (J. M. Lindsdale i: A. C. Bent: *Life hi-*

stories of North American jays, crows and titmice. - Washington 1946). For europæiske skader er forholdet stort set forbigået i litteraturen, formentlig fordi det er ualmindeligt og/eller kun lokalt forekommende.

Summary: Magpie with oxpecker manners

An observation of a Magpie, sitting and apparently feeding on the neck and head of a lying Hereford cow at Mâcon, Mid-France, on 29 September 1981, adds to the similar cases noted by D. Wilkinson and P. J. Oliver, respectively (*Brit. Birds* 78: 49-50, 1985).

Steen G. Hansen
Fasterlundvej 4
Astrup - 6900 Skjern

Fordeling af Toplærker *Gallerida cristata* i Frederikshavn sommer og vinter

Toplærken er en ret almindelig, spredt forekommende ynglestandfugl i Danmark, hyppigst i landets nord- og vestlige egne (T. Dybbro, De danske ynglefugles udbredelse, Dansk Orn. Foren., København 1976; T. Dybbro, Oversigt over Danmarks fugle, Dansk Orn. Foren., København 1978). Mens den på indlandslokaliteter er i tilbagegang, holder den nær kysterne et næsten konstant bestandsniveau og synes at klare sig bedre i kolde vintre (A.P. Møller, Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 72: 189-196, 1978). Årsagen til denne forskel er søgt belyst ved at kortlægge fordelingen af Toplærker i Frederikshavn (26.000 indbyggere, 10,4 km²) gennem fem vintre af varierende streghed.

Ynglebestanden

Ynglebestanden i byen blev optalt i 1979 ved at notere syngende og fouragerende fugles nøjagtige positioner på næsten daglige ture i perioden april-juni. Gentagne observationer af to fugle sammen og af syngende fugle på samme sted regnedes for par. I alt fandtes 25 par, fordelt på 15 lokaliteter (tre steder fandtes to par, to steder tre par, og ét sted fire par). Fire par fandtes i havneområdet, 12 i industriområder (inkl. jernbaneterræn), og 9 i boligområder (jvf. tilsvarende tal i Møller (1978) og J.T. Laursen, Gejrfuglen 13: 28-31, 1977).

Vinterobservationer

Toplærkerne er optalt i de fem vintre fra december 1978 til marts 1983, dels ved havnen (182 besøg), dels tre andre steder i byen, hvor arten erfaringsmæssigt kunne træffes om vinteren (i alt 47 besøg). Tallene er sammenstillet med meteorologiske data fra Hjørring (Meteorologisk Institut, Månedstillæg til Ugeberetning om nedbør m.m., København 1978-83), idet oplysninger fra Frederikshavn savnes.

Ved optællinger på Frederikshavn havn sås de største antal Toplærker i perioden fra december til februar (Tab. 1). Månedsmaksimum (december-februar) er signifikant korreleret med antallet af frostdage (Fig. 1). Toplærkerne koncentreredes i samme periode omkring et foderstoffirma (Dansk Landbrugs Grovvarereselskabs silo), idet 75-85% af fuglene observeredes her mod 61% i oktober-november, og under

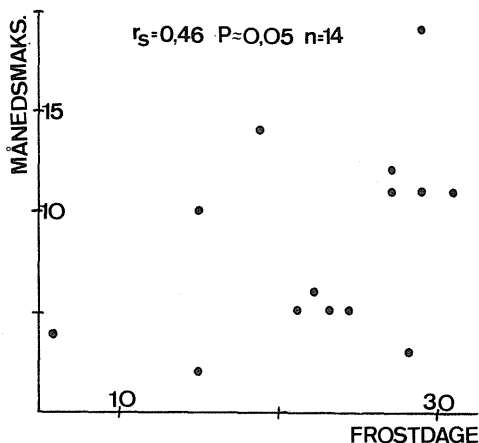

Fig. 1. Maksimalt antal Toplærker på Frederikshavn havn afsat mod antal frostdage for hver af månederne december-februar i vintrene 1978/79 - 1982/83 (undt. december 1978, hvorfra data savnes). Som anført er tallene positivt korrelerede (r_s Spearman korrelationskoefficient; to-sidet test).

Relationship between maximum numbers of Crested Larks at Frederikshavn harbour and number of days with frost for each of the months December-February during the winters 1978/79 - 1982/83 (except December 1978).

50% resten af året. Uden for havneområdet kendes kun tre steder, hvor Toplærker jævnligt træffes ved midvinter; alle er ved indkøbscentre i tilknytning til boligområder, hvor arten yngler. Sammenlignet med havnen er der dog kun set få fugle disse steder bortset fra én gang, hvor 14 Toplærker sås ved et brøudsalg. Også ved de to andre indkøbscentre er de fleste Toplærker truffet ved brøudsalgene.

Diskussion

Toplærkerne i Frederikshavn er forskelligt fordelt sommer og vinter. I yngletiden findes de jævnt spredt over byen, mens de resten af året, især i vinterens koldeste måneder, samles på havne og ved de tre indkøbscentre.

Tab. 1. Antallet af Toplærker på Frederikshavn havn august-april i de fem vintre 1978/79-1982/83.

Number of Crested Larks observed at Frederikshavn harbour August-April during the five winters 1978/79-1982/83.

	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.
Månedsmaksimum <i>Maximum</i>	3	3	5	5	14	19	12	8	8
Månedsgennemsnit <i>Mean</i>	0,8	1,0	2,0	1,3	4,1	5,0	3,1	2,7	1,7
Standardafvigelse <i>St. dev.</i>	0,9	1,0	1,8	1,8	1,2	5,1	3,2	2,3	1,5
Antal tællinger <i>Censuses</i>	24	22	12	13	35	41	17	18	19

Den afgørende faktor i dette valg af vinteropholdssted synes at være det stabile og rigelige fødeudbud. Medvirkende synes også at være, at disse steder er ryddet for sne hele vinteren; således opholdt 8-11 fugle sig ved foderstofmagasinet på havnen i hele perioden 7.-31. december 1981, undtagen d. 26., hvor nysneen ikke blev fjernet.

Kystbyerne synes altså at byde Toplærken gode betingelser om vinteren takket være havneanlæggene og især de hertil knyttede fødemuligheder i form af foderstofmagasiner. En nærmere undersøgelse af Toplærkens fødebiologi på forskellige overvintringslokaliteter ville være af interesse.

O. Kiis og T. Kristiansen har hjulpet med såvel optællinger som bearbejdning. A. Kiis, S.N. Nielsen og B. Zobbe har bidraget med supplerende jagttagelser. A.P. Møller har stillet upublicerede oplysninger til rådighed og har, sammen med H. Walhovd, kommenteret et udkast til manuskriptet.

Summary: Winter distribution of Crested Larks *Galeida cristata* in Frederikshavn

In Frederikshavn (57°17'N, 10°31'E; 10.4 km²), 25 pairs of Crested Larks bred in 1979, rather evenly distributed. The winter distribution through the winters 1978/79 - 1982/83 differed, with concentrations at the harbour (Tab. 1) and, less markedly, at bakeries in three other places. Monthly maximum numbers at the harbour during December-February were correlated with the number of frosty days (Fig. 1), and the Crested Larks showed a preference for the area around a

Foto: Erik Thomsen, Biofoto.

granary. Stable food sources like this appear to be important in the higher survival during winter observed in coastal towns, compared with inland sites (A.P. Møller, Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 72: 189-196, 1978).

Arne Kiis
Mejlgade 39
8000 Århus C

Afbrudt fældning hos Grå Fluesnapper *Muscicapa striata*

Diesselhorst (J. Orn. 102: 360-366, 1961) påviste som den første, at Grå Fluesnapper fælder sine håndsvingfjer udefra og indefter, hvilket er modsat de øvrige spurvefugle. Han fandt endvidere, at også armsvingfjer og styrefjer fældes med en omvendt sekvens. Armsvingfjer fældes indefra (begynder med nr 6) og udefter. Diesselhorst undersøgte otte skind, der var indsamlet i perioden 13. december - 7. marts i vinterkvarteret i Tanzania og Kenya.

Stresemann (J. Orn. 104: 101-111, 1963) bekræfter Diesselhorst's fund. Hun undersøgte 65 skind fra Zimbabwe, hvor de var indsamlet i perioden 11. november - 4. marts. Angående fældningen af armsvingfjer påviste Stresemann, at der ikke blot er tale om en omvendt sekvens, men at nr 6, 5 og 4 fældes indefra og udefter, mens nr 1, 2 og 3 fældes udefra og indefter. Således er armsvingfjer nr 3 normalt den sidste, der udskiftes.

Williamson (Brit. Birds 65: 50-51, 1972) undersøgte skind på British Museum. Han nåede til stort set samme konklusion som Stresemann, nemlig at armsvingfjerene kan fældes både udefra og indefra. Han fremhæver dog, at uregelmæssigheder ofte tilslører billedet af et fast mønster.

Svensson (Identification guide to European passerines, Stockholm 1984, 3. udg.) skriver, at Grå Fluesnapper har en delvis fældning i juli-september, hvor adulte fugle skifter en eller flere tertialer og *undtages* *sesvis få armsvingfjer* og styrefjer. Resten af fjerdragten fornyes i november-marts i Afrika.

Det er hovedmønsteret, men af og til ses individer i *afbrudt fældning*, d.v.s. fældningen er indstillet, før den normale sekvens er gennemløbet.

Unge fugle følger også dette mønster med en ufuldstændig sommerfældning og en fuldstændig vinterfældning i Afrika, men de kan afbryde vinterfældningen og begynde forårstrækket.

Ginn & Melville (Moult in birds. BTO Guide 19, Tring 1983) præciserer dette, når de skriver, at unge fugle af og til kan fælde s6 i juli-september, hvorefter de fuldfører fældningen i vinterkvarteret.

På øen Hjelm i Kattegat undersøgte vi i foråret 1983 fældningen af svingfjer hos Grå Fluesnapper. Ialt 75 fugle blev undersøgt i perioden 26. maj - 4. juni (Fig. 1). Alle havde nye håndsvingfjer, og 54 individer havde også nye armsvingfjer, mens de sidste 21 fugle (28%) havde en eller flere gamle armsvingfjer. De havde afbrudt vinterfældningen, før alle armsving-

fjer var fornyet. Tab. 1 viser disse fugles fældningsmønstre.

Kun et individ, nr 9A13083 var i aktiv fældning, idet armsvingfjer nr 1 på begge vinger ikke var fuldt udvokset (dog længere end $\frac{2}{3}$ af fuld længde), mens armsvingfjer nr 6 på venstre vinge manglede (ingen synlig pen).

Mønstret med to aktive centre, som beskrevet af Stresemann (op. cit.), bekræftes af vore fugle, omend der er mange uregelmæssigheder. Især springer det forhold i øjnene, at 12 fugle ikke har fornyet armsvingfjer nr 6, eller at denne i det mindste fremtræder som »gammel«. Individet 9A13083 medregnes ikke her, da dens manglende nr 6 kan skyldes et tilfældigt tab, der intet har at gøre med fældningen.

Forklaringen kan være, at de pågældende 12 individer har fornyet nr 6 i juli-september året før, derefter afbrudt fældningen og foretaget trækket til Afrika. I vinterkvarteret har de så senere genoptaget fældning,

men fra armsvingfjer nr 5. Dette er i overensstemmelse med Ginn & Melville (op.cit.). En sådan strategi vil betyde op til fire måneders ekstra slid på nr 6, som får den til at ligne en »gammel« fjer, når fuglen undersøges på forårstrækket i maj-juni.

Fældningstilstanden på armsvingfjer er særlig vanskelig at bedømme på museumsskind. Af den grund kunne Diesselhorst (op. cit.) kun undersøge fem ud af sine otte Afrika-skind med sikkerhed. Tre skind fra december havde alle nr 6 helt ny, nr 5 i vækst og nr 1-4 gamle. Det fjerde skind fra januar havde nr 6 ny på den ene vinge, mens nr 1-5 var gamle. Alle armsvingfjer på den anden vinge var gamle. Det femte skind fra februar havde nr 4-6 nye og nr 1-3 i vækst.

Stresemann's materiale (op. cit.) viser samme mønstre, men et skind skiller sig ud og er interessant i

Tab. 1. Ud af 75 undersøgte Grå Fluesnappere havde 21 (28%) en eller flere »gamle« armsvingfjer. Tabellen viser armsvingfjerens tilstand hos disse 21 fugle. »N« betyder ny, dvs. friskfældet fjer; »0« betyder gammel fjer, dvs. den tilhører en ældre generation end de øvrige. »4« betyder en næsten udvokset ny fjer, mens »1« betyder ny fjer i pen. Er der en gammel fjer på den ene vinge og en ny på den anden, er begge værdier opgivet.

State of moult of secondaries in 21 Spotted Flycatchers from the island of Hjelm. 'N' means new, '0' means old feather, and '1' means new feather in pin. '4' means nearly fullgrown new feather.

Ringnr	Dato	Armsvingfjer Secondary no.					
		1.	2.	3.	4.	5.	6.
9A12875	26.5	N	0	0	N	N	N
9A13123	27.5	0	0	0	0	N	N
9A13127	-	0	0	0	N	N	N
9A13130	-	N	0	0	N	N	N
9A13137	-	N	N	0	0	0	0
9A13072	-	N	N	N	N	N	0
9A13083	-	4	0	0	N	N	N/1
9A13201	-	N	N	0	N	N	N
9A13308	-	N	N/0	N/0	0	N/0	N/0
9A13311	-	N	N	N	N	N	0/N
9A13238	29.5	N	0	0	N	N	N
9A13332	-	N	N	N	N	N	0
9A13333	-	N	N	N	N	N	0
9A13343	-	N	N	N	N	N	0
9A13344	-	N	N	N	N	N	0
9A13245	30.5	N	N	N/0	N	0/N	N
9A13354	-	N	N	N	N	N	0
9A13361	-	N	N	N	N	N	0/N
9A13278	31.5	N	N	N	N	N	0
9A13283	-	N	N	N/0	N	N	0
9A13503	1.6	N	0	N	0	N	N
Antal afvigelser		2	8	11	4	3	12

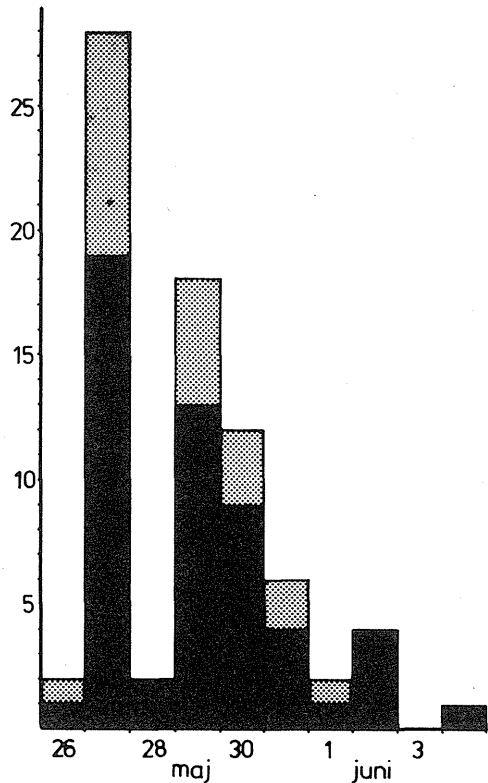

Fig. 1. Datofordeling af de 75 undersøgte Grå Fluesnappere fra Hjelm 1983. Med sort er vist de 54 fugle, der havde fældet alle svingfjer, både på hånd og arm. Med rasterprikker er angivet de 21 fugle, der havde en eller flere gamle fjer blandt armsvingfjerene. Fuglene med afbrudt fældning er fanget jævnt fordelt over perioden. *Dates of examination for 75 Spotted Flycatchers from the spring of 1983. Black columns show 54 birds with all primaries and secondaries new; grey indicates the 21 specimens with arrested moult of the secondaries.*

denne sammenhæng. Det er individ nr 21 i protokollen, en fugl fra 18. november, som har nr 6 ny, mens nr 1-5 er gamle. Denne fugl kan altså have fældet nr 6 før efterårstrækket.

Lars Svensson (in litt.) finder det overraskende, at hele 28% af forårsfuglene har to generationer af armsvingfjer. Han tilslutter sig dog forklaringen, at det drejer sig om individer, der har fældet armsvingfjer nr 6, før efterårstrækket blev påbegyndt. Ud fra det store antal fugle (28%) finder han, at både unge og gamle fugle må antages at kunne opføre sig sådan.

Summary: Arrested moult in the Spotted Flycatcher *Muscicapa striata*

In spring 1983, 75 specimens of Spotted Flycatchers were examined on the island of Hjelm in Kattegat. 21 of these birds showed a state of aberrant wing-moult, concerning the secondaries. Tab. 1 shows the pattern of arrested moult in these birds.

Attention is drawn to the fact, that 12 of these 21 birds still had an old innermost secondary (s6). It is suggested, that these birds must have renewed s6 in autumn, and then arrested the moult before migrating to Africa. One specimen (no. 21) among 65 birds from Africa, examined by Stresemann (J. Orn. 104: 101-111, 1963), supports this theory. The skin was collected on 18 November, and it has s6 new while all other secondaries are still old.

Kjeld Hansen
Rydevænget 13, 1.
8210 Århus V

Foto: John Larsen.

Abnorm sang hos Gransanger *Phylloscopus collybita*

På vej gennem Utterslev Mose i København 20. juni 1984 blev jeg opmærksom på en fugl, der både sang Gran- og Løvsanger-strofer. Fuglen opholdt sig i et fugtigt område med løvtræer og buskads samt urvegetation. Den sås kun nogle få sekunder (flyvende), og arten kunne ikke fastslås med fuld sikkerhed.

Fænomenet er omtalt flere steder, men uden nøjere beskrivelse. I dette tilfælde noteredes følgende i to perioder, kl. 18.30-18.55 og 19.30-19.35. Kl. 18.30-18.33: ca. $\frac{3}{4}$ af stroferne var Gransanger-strofer (herefter G-strofer), og ca. $\frac{1}{4}$ var kombinerede Gran- og Løvsanger-strofer (herefter GL-strofer). Så fulgte ca. 8 GL-strofer i træk, og derefter mange (mindst 20) rene G-strofer. Kl. 18.34 fulgte 10 strofer, hvoraf 8 var GL-strofer, kun strofe 6 og 9 var G-strofer. Kl. 18.35-18.55: et overvejende antal G-strofer, især efter kl. 18.43 blev GL-stroferne meget sparsomme. Kl. 19.30-19.35 høstes i alt 33 strofer, hvoraf kun én var en GL-strofer, resten G-strofer.

Alle registrerede kombinationsstrofer havde række-

følgen G-L. På intet tidspunkt høstes L-strofer alene. G-strofer høstes langt oftere end GL-strofer.

Fænomenet er kendt under betegnelsen blandsang (Mischgesang). Der er i tidens løb givet flere forklaringsforsøg (M. Schönfeldt, Der Fitislaubsänger, Neue Brehm-Bücherei, 1982). Den opfattelse, at der skulle være tale om en selvstændig art, er i dag opgivet. Et andet forslag går ud på, at blandsang tilhører hybrider af Gran- og Løvsanger. En tredje idé er, at blandsangerne simpelt hen efterligner deres nære slægtninges sang. Undertiden siges det blot, at blandsang skyldes abnormt syngende Løvsangere henholdsvis Gransangere. Ingen af de sidstnævnte muligheder kan vel afvises, men en forklaring mangler stadig.

Schönfeldt har selv registreret et individ, der både sang LG-strofer (bemærk rækkefølgen), G-strofer og L-strofer, men beskriver i øvrigt ikke sangen hos blandsangerne. Der synes dog at være beskrevet flere »abnorme« Løvsangere end Gransangere.

Hvis Utterslev-individet er en Gransanger, som

også synger L-strofer, står spørgsmålet tilbage: hvordan er den blevet i stand til det? Var der tale om almindelig imitation, ville fænomenet forekomme langt oftere, sådan som vi kender imitation hos en lang række fugle. Blandsang kendes ifølge Schönfeldt også hos Træløber – Korttået Træløber og hos Rødstjert – Husrødstjert, i begge tilfælde »tvillingarter«, der ligesom Løv- og Gransanger er nært beslægtet med hinanden. Det kan derfor tænkes, at blandsangen er opfostret i en rede tilhørende »tvillingarten«. Blandsangeren er således allerede fra spæd blevet præget med hensyn til sang, så den også kan synge »plejeforældrenes« sang. Denne forklaring er ligesom de førnævnte ren spekulation, men muligheden skulle kunne efterprøves eksperimentelt.

Summary: Chiffchaff *Phylloscopus collybita* with abnormal song

On 20 June 1984 a probable Chiffchaff with mixed song (Mischgesang) was heard at Utterslev Mose, Co-

penhagen, the song consisting both of Chiffchaff and Willow Warbler *Phylloscopus trochilus* phrases.

During the observation period (30 min), Chiffchaff phrases were heard most often, but during the first 5 min mixed song was common; it invariably started with a Chiffchaff phrase followed by a Willow Warbler phrase. Separate Willow Warbler phrases were not heard.

Some possible explanations of the phenomenon are mentioned: hybridization between Chiffchaff and Willow Warbler, abnormal individuals of one or both species, simple imitation, or mixed song as a result of accidental or deliberate nest parasitism (in this case meaning a Chiffchaff young raised in a Willow Warbler's nest).

Jon Bjørn Andersen

Borgmester Jensens Allé 5, 5.

2100 København Ø

DOF mener . . .

Spørgsmålet om udsætningsprojekter m.v. har været debatteret i nogen tid, bl.a. i dette tidsskrifts spalter. Nu har foreningen fået en politik på dette område – eller i hvert fald et grundlag for en stillingtagen i konkrete situationer. Nedenstående resposum fra DOFs Videnskabelige Udvalg blev konfirmeret af Repræsentantskabet på mødet 9.-10. marts 1985.

Vedrørende faglige kriterier for udsætningsprojekter med henblik på at sikre de oprindelige artsbestande

Der knytter sig et bredt spektrum af fagzoologiske og ikke-faglige synspunkter til udsætningsprojekter og for den sags skyld enhver manipulering på populationsniveau. Mange af disse vil være følelsesmæssige eller farvet af etisk og livsfilosofisk holdning, eller af PR-mæssig værdi, men jeg vil her ved nøjes med at fremsætte kriterier af rent faglig art og kun hvad angår genudsætninger (altså ikke kriterier for udsætning i nye områder). Synspunkterne ligger tæt op af holdningen ved hovedkontoret for International Council for Bird Preservation.

Den helt fundamentale strategi for beskyttelse af en truet eller uddøende fuglebestand må være at gribe ind overfor bestandsudviklingens årsag istedet for kun at pleje symptomer. Følgelig må også kriterierne for bestandsmanipulering knyttes til årsagerne.

Moderne biologisk samfundsteori regner med ligevægt mellem artsdannelse ved speciation og uddøen af arter, og det sidstnævnte kan derfor være en ganske

naturlig proces. Bestræbelser på at forhindre naturlig uddøen kunne, ud fra den fundamentale strategi, indebære, at vi skulle ændre økosystemers naturlige funktion. At opretholde et maksimalt artsantal ved indgreb i naturens ligevægt kan derfor ikke forsvares med biologiske argumenter. Ikke alle bestandsnedgange fører til uddøen, og randbestande gennemlever meget tit afvekslende op- og nedgangsperioder. Vort biologisk begrundede mål kan således knapt være at forhindre enhver bestandsnedgang, men må snarere være at holde antallet af bestandsnedgange så nært et naturligt niveau som praktisk muligt.

Eftersom der findes ikke-biologiske argumenter for at bevare et maksimalt antal arter på jorden, vil vi ikke afvise redningsaktioner med kraftig manipulering overfor arter, der står umiddelbart i fare for at uddø. Men en indsats i form af grov manipulering må i høj grad afhænge af, om forløbet har naturlige eller menneskeskabte årsager.